AYTUNÇ ALTINDAL:

HİLAFET GÜNDEME GETİRİLMELİDİR

Bir kez daha söylüyorum Türkiye için değil Bütün İslam alemi için bir evrensel kurumu yani hilafet makamını gündeme getirmek hakkı doğuyor.

Patrikhaneyle ilgili gelişmeler özellikle son şubat ayından beri hız kazandı. 7-9 Şubat tarihlerinde İstanbul'da barış ve hoşgörü adı altında toplantı düzenlendi. Buna 93 din adamı katıldı. Müslümanlar da katıldılar. Türkiye'den de Diyanet İşleri Başkanı katıldı. Toplantı'nın sonunda patrikhane adına bir bildiri yayınlandı. Yayınlanan bildirinin adı "Boğaziçi" diye konuldu. Niçin Boğaziçi? Türkiye'de Patrikhane konusuna iyi kötü bir ilgi başladı. Bu barış ve hoşgörü toplantısından sonra yayınlanan bildiride Patrik çeşitli konulara değindi. Bir 7. maddesinin özellikle de bilim adamları için söylüyorum, üzerinde çok dikkatle dursunlar. Bu 7. Maddesinde bir etnik çatışmaları araştırma komisyonu kurulmasına karar verildi. Bu ne demek? Bu şu demek: Sizin memleketinizde etnik çatışma var-yok diye komisyon kendisi karar alıp verebilecek, rapor hazırlayacak ve hazırlandığı raporu da daha sonra ilgili makamlara iletecek. Peki bu komisyonda kimler var. Her dinden eşit sayıda üye bulunacak. Ama göründüğü gibi müslüman üyeler yahudi ve hristiyan üyeler arasında azınlıkta kalacak.

Komisyonun alacağı kararlar daha sonra bağlayıcı nitelikte alınacak olan kararlara malzeme temin edecek. Şimdi ister istemez müslümanlar ve Türk tarafı bu komisyonda musevilerle şu veya bu şekilde bir diyaloğa girmek zorundalar. Öyleyse böyle bir komusyonun kurulması için altında D. İşleri Başkanı'nın da imzası olan bu Boğaziçi bildirisi uzun vadede yani önümüzdeki 6 ay içerisinde Türkiye'nin aleyhine olacak gibi geliyor bana. Bildiğiniz gibi İstanbul'daki patrik kendisinin ekümenik sıfatının olduğunu söylüyordu. Boğaziçi toplantısının **kapanış konuşmasının ingilizce olarak hazırlanan metinde kendisinin ekümenik tahtın varisi olduğunu söylüyordu. Türkçe metinde yok bunlar.** Bu durum ortaya bir şüphe çıkartıyor. **Hangi taht bu? Ve hangi devlete ait olan bir tahtır bu?** Bill Clinton da Tansu Çiller'e bir mektup gönderdi. **21 mart tarihli bu mektupda Bill Clinton ilk defa bir Amerikan başkanı olarak Türkiye'de Fener Rum Patrikhanesi'ne işlerlik kazandırılması için kolaylıklar yapılmasını istedi.** Bu doğrudan doğruya Fener Rum Patrikhanesi'ne yeni statü tayin edilmesini demektir. Bu keyfiyet zaten Boğaziçi bildirisinde vardı. Orjinal metinde bir metenoya yapılması isteniyordu. Ve bunu da patrik kendisi söylüyordu. Dedi ki: Bildiriye göre konuşuyorum: "Artık bir metenoya yapma dönemindeyiz". Ne demek bu metenoya? Bunun gündelik dildeki karşılığı "değişiklik" yapmak ama aslı bu değil. Aslı metenoya yapmak Hristiyan ilahiyatında mevcut dinsel statüsünden ayrılıp aktif statüye geçmektir. Böylelikle kilise pasif konumundan aktif konuma geçmiş oldu. Bu Boğaziçi toplantısı da bunun bir ispatı. Şimdi Bill Clinton'ın mektubundan sonra 19 Nisan tarihinde Sterazburg'da patrik Avrupa Birliği Parlamentosu'nda özel davetli olarak bir konuşma yaptı. Bu konusmasında Patrik Türkiye'yi övdü. Bunların hiçbiri önemli değil, önemli olan patriğin statüsünün kabul edilmesiydi. Yani Avrupa Birliği tarafından bir statü içinde görülüyor olması ve kabul edilmesiydi. Bu statü nedeniyle diyoruz ki İstanbul'da Fener patriğinde tıpkı Vatikan'daki papa gibi bir statü varilyor. Vatikanda da papa çift özelliklidir. Hem aynı anda laiktir Vatikan devletinin cumhurbaşkanı olarak, hem de bütün bir katolik almeinin ruhanî lideri olarak papadır.

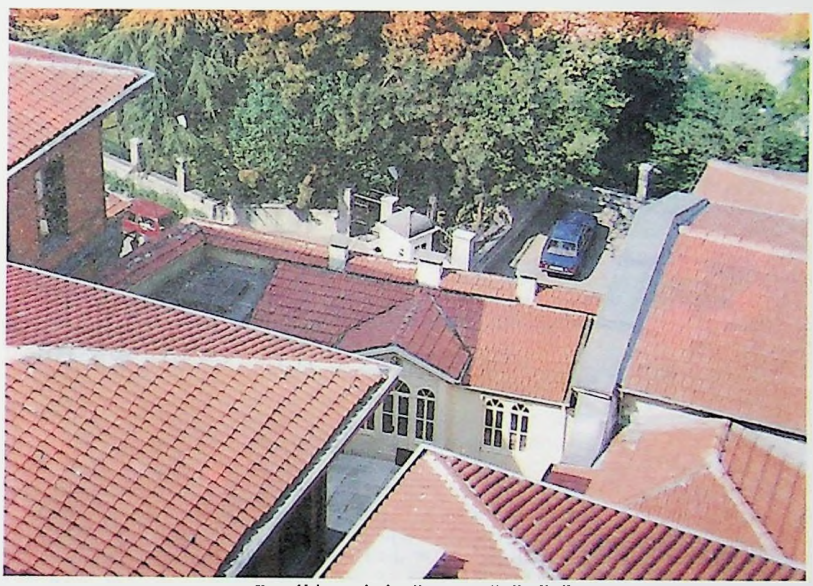

Patrikhane'nin üstten görünüşü.

İstanbul'daki fener patriği sadece İstanbul'da yaşayan Hristiyanların ve bunların arasında da ortadoksların ruhani lideri durumundaydı. Dünyevi yani seküler hiçbir fonksiyonu yoktu. Fakat bütün bu çalışmalar arasında kendi kendisine bir de dünyevilik yani dünyevi olan olaylar içinde örneğin siyasete, dış politikaya direkt müdahale edebilme, o konularda fikir belirtebilme hakkı doğuyor böylelikle. Bundan sonra kalkıpda Türkiye'nin dış politikasıyla ilgili açıklamalar yaparsa o statüye gidiyor. Sadece ruhani değil. Tabi böylelikle ne oluyor. Lozan anlaşması da delinmiş oluyor. Bu bize ne ka-

İZÜ - İSMAİL KARA TÜRKİYE'DE DİNİ HAYAT ARŞİVİ

zandırır ne götürür? Bunu tartışması ayrı mesele. **Bir kez daha soylüyorum Türkiye için değil Bütün İslam alemi için bir evrensel kurumu yani hilafet makamını gündeme getirmek hakkı doğuyor.** Türkiye'de buna karşılık diyebilir ki, biz de bütün dünya müslümanları için bir hilafet makamı kurulmasını teşvik edelim veya önerelim diyebilir.

Şimdi gelelim Ayasofya ile patrikhanenin ilişkisine. Ayasofya ile Patrikhane birbirine çok sıkısıkıya bağlı iki kurum. Ayasofya malum 1934'te geçici olarak kapatıldıktan sonra müze haline getirildi. Şimdi Ayasoya'nın günümüzde yeniden ortodoks ibadetine iadesi Türkiye'den Kültür Bakanlığı'ndan istendi. Türkiye de SHP'li Kültür Bakanı Fikri Sağlar'a Yunanistan tarfından gönderilen bir mektupta altında Amerika'lı ve Kanada'lılarında imzası vardı. Ve dendi ki Ayasofya hristiyanlığın sembolüdür. Dolayısıyla da Ayasofya doğrudan doğruya Fener Rum Patrikhanesi'ne verilmeli ve onun denetiminde Ayasofya'da Ortadoks ayinleri yapılmalı. Bu kültürel bir olaydır ve hatta anlayabildiğim kadarıyla da hükümette de buna çok fazla karşı çıkılmadı gibi **Ayasofya'nın yeniden ortodoks ibadetine açılması Türkiye için intihar demektir.** Buna asla izin verilmemeli. Peki buna karşılak İslami ibadete açılsın mı? Nitekim bu konuda da DYP Isparta milletvekili Ertekin Durutürk tarafından hazırlanmış bir önergeve yürütülen bir çalışma var. Şimdi bu çalışma meclis genel kurulunda, komisyonlardan atlayarak meclis genel kuruluna geldi. Peki Ayasofyanın İslami ibadete açılması meclis genel kurulunun işi mi? Değil. Burda bir [illegible] bir caydırıcılık hareketi var. Niye çünkü Ayasofya'nın müze yapılması için ve kapatılması için çıkan karar resmi gazetede yayımlanmış değil. Resmi gazetede yayımlanmadan Ayasofya'nın statüsü değiştirilmiş. Dolayısıyla resmi gazetede yayınlanmadan yapılan bir değişikliğin Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda yeniden eski haline getirilmesi mümkün değildir.

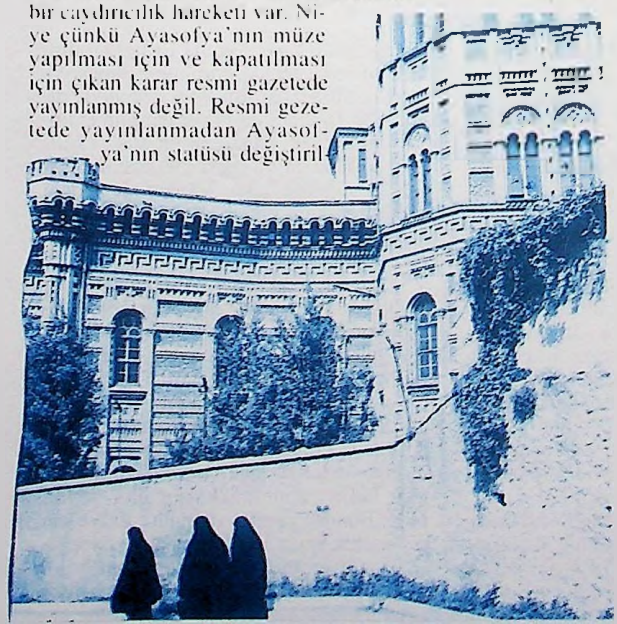

Patrikhane adım adım devlet içinde devlet statüsüne doğru götürülüyor, dış güçler tarafından. Bu Fener Patrikhanesi'nin kendi gücünden çok, dış güçlerin vasıtasıyla o hale gelir. Burda patrıkhane olayına yaklaşırken bir temel hata yapılıyor. Patrikhane olayına objektif olarak bakılırken bir hususa dikkat etmek gerekiyor. Birincisi Patrikhanenin kendi içindeki durumu. İkincisi Patrikhanenin tüm ortodoks alemi ile ilişkileri. Üçüncü husus Patrıkhane'nin özel ilişkileri, yani Lozan anlaşması ile kendi sinegogları, konseyleri, konsüsleri vs. ile olan ilişkileri. Ve dördüncüsü de tarihsel planda patrikhane. Türkiye'de bu 4 dal da birbirine karıştırılmış durumda. Kimisi tarihsel patrikhane ile ilgili bazı görüşler öne sürüp hayır öyle birşey yok deniyor. Kimisi de özel durumuna bakıyor patrikhanenin. Ancak onlardan sonra 4'ünü alt alta koyup toplamak mümkün olur. Ve bu toplamayı yaptıktan sonra bir sonuç ortaya çıkar. Buna göre şu anda anlatığım gibi Hristiyan aleminin müslüman alemine bakışındaki değişiklik ve özellikle de Rusya'da komünizmin çökmesinden sonra ortaya çıkan durum. Rusya'da tek mermi dahı atamadan batı dünyası komünizm gibi çok tehlikeli gördüğü bir hareketi bitirdi. Onların gözünde İslam alemi 800 milyon kişiden oluşuyor fakat hiçbir askeri ve teknolojik gücü yok. **Şimdi bu kadar güçlü olan Rusya'yı dize getirmiş olan batı Hristiyan alemi müslüman alemini gözüne kestirmiş durumda.** Bu husus çok [illegible] önemli, ikinci olarak [illegible] demin söyledeğim [illegible] Ayasofya meselesi idi. **Ayasofya konusunda da hiçbir şekilde taviz verilmemelidir.**

İstanbul belediyesi'nde belediye başkanı Dalan'ın müsamahasıyla Patrikhane kendi çevresinde genişleme imkanı buldu. Bina göz yumuldu. Arkasından Patrikhane kendi içinde de ekonomik krize sürüklenmeye başladı. Şimdi bir ülkede ekonomik bunalım, iç ve dış borçlar bağlayıcı kimliğe bürünmeye başlarsa tabi ki çıkar bunlar. **Dış borçlar 60-65 milyar dolara yükseldi. İç borçlara 600 trilyona gidiyor. Bugün bundan istifade de etmek isteniyor.**

Yunanistan Türkiye ile olan ilişkilerinde gerginliği prensip edinmiş bir ülke daima gerginlik politikası uygulayarak Türkiye'yi köşeye sıkıştırmaya çalışıyorlar. Bunun en belirgin ve tipik şekli, Yunanistan'ın son 100 yıl içinde kendi topraklarını 8 defa daha büyütebilmiş bir ülke olmasıdır. Tarihin hiç bir döneminde Atina bu kadar büyük ve bu kadar toprak sahibi olmamış. Şimdi bakıyorsunuz bir de denizlerde büyümeye kalkıyor. Yani denizde ve havada 12 mile çıkartıyor. Ben bunun tarihini açıkladığım zaman biraz şaşkınlık oldu. Nasıl bilinir nerden bilinir? Bunu biliyoruz ama nerden bildiğim de önemli değil. **Bu tehlike var. 10 kasım tarihinde Yunanistan bu benim egemenlik hakkımdır diyerek karasularını 12 mile çıkartırsa veya 6 milin üstünde herhangi bir birmilim bile olsa Türkiye bunu savaş sebebi sayacağını açıkladı. Yunanistan çeşitli kollardan Türkiye'yi Ege de hepsetmek için, nefes alamaz hale getirmek için elinden geleni yapıyor.** Kara ve hava sınırları 12 mile çıktığı zaman bütün Türkiye bundan etkilenecektir. Türkiye'nin derenin bir kenarında oturan karşıda da koskoca bir denize bakan ülke durumunda getirilecek. Nefes alması, sandalla dolaşması bile mümkün olmayacaktır. **Bu çatışmada Yunanistan önümüzdeki aylarda politikası gereği bir çatışma olur. Tabi buna Kıbrısı da ekleyin, balkanlardaki durumu ekleyin ve Yunanistan'ın kendisine sağlamış olduğu Sırp ve Rus ortodoksları'nın da desteğini ekleyin gidişat çok fazla aydınlık değil.** Yunanistan Patrikhaneye sahip olmak için can atıyor. Yani patrikhane Yunanistan'ın elinde olsa, Yunanistan çoktan kendisini dünyadaki ortodoksun merkezi ilan eder. Hiç kaçırmaz o fırsatı. Şu anda Rusya'da rus ortodoks kilisesi çok fazla iddialı olamıyor çünkü yeterli kadrosu yok. Şimdi o kadroları Yunanistan dolduruyor. Yani helenizm fikrine sahip olan Yunanlı papazlar bugün ortodoks kiliselerin'in misyonerleri durumundadır. Ama adamlar Rus değil çoğu Yunanlı. Yunanlı olmaları ötesinde leniniştir. Belli bir megola idea'nın temsilcileridir Papazlar. Bu nedenledir ki Rus kilisesi bazılarının sandıkları gibi rakip durumunda değil. Çünkü kadroları yok. Önümüzdeki 3-5 yıl için de o kadrolar kurulursa tabiki kilise problem haline gelir.

Türk Hükümetinin alabileceği tebdirler neler olabilir?

Türkiye'nin şu durumda olabileceği ilk tedbir ekonomisini düzeltmesidir. Düzeltebilerse gücünü yeniden toplar. Bu ekonominin düzeltilebilmesi için de Türkiye'nin kesinlikle bir kadro değişikliğine gitmesidir.

İZÜ - İSMAİL KARA TÜRKİYE'DE DİNİ HAYAT ARŞİVİ